

**PENSJON TIL Å LEVE AV - SAMT NOEN BETRAKTNINGER OM
ETIKK OG MILJØ I FORVALTNINGEN**

Roger Bjørnstad,

Pensjonskasseforeningen, 3. nov. 2021

LOs pensjonsmål. Kongressvedtak 2017

Arbeide for et **fellesfinansiert og fellesskapsstyrt** pensjons- og trygdesystem der mottakerne har kontroll over ytelse og forvaltning gjennom demokratiske organer eller tariffesting.

Arbeide for at samlet pensjon ved 67 års alder skal gi en inntektsdekning på **minst to tredeler av lønn**. Det må også gis reell mulighet for å kunne gå av tidligere for de som ikke kan stå i jobb til arbeidslivets slutt.

Et bredt organisert pensjonssystem må sikre muligheten for **jobbskifter uten tap av pensjon, kostnadseffektiv forvaltning og premier og ytelser som er like uavhengig av kjønn**.

Hva får Marit i alderspensjon og AFP?

Marit er født i **1960**. Hun jobber i industrien og tjener 470 000 kroner i året. Når hun blir 62 år, har hun jobbet i 40 år.

Samlet alderspensjon og AFP blir for Marit:

220 000 kroner

47,2 %

Men, hva får Morten?

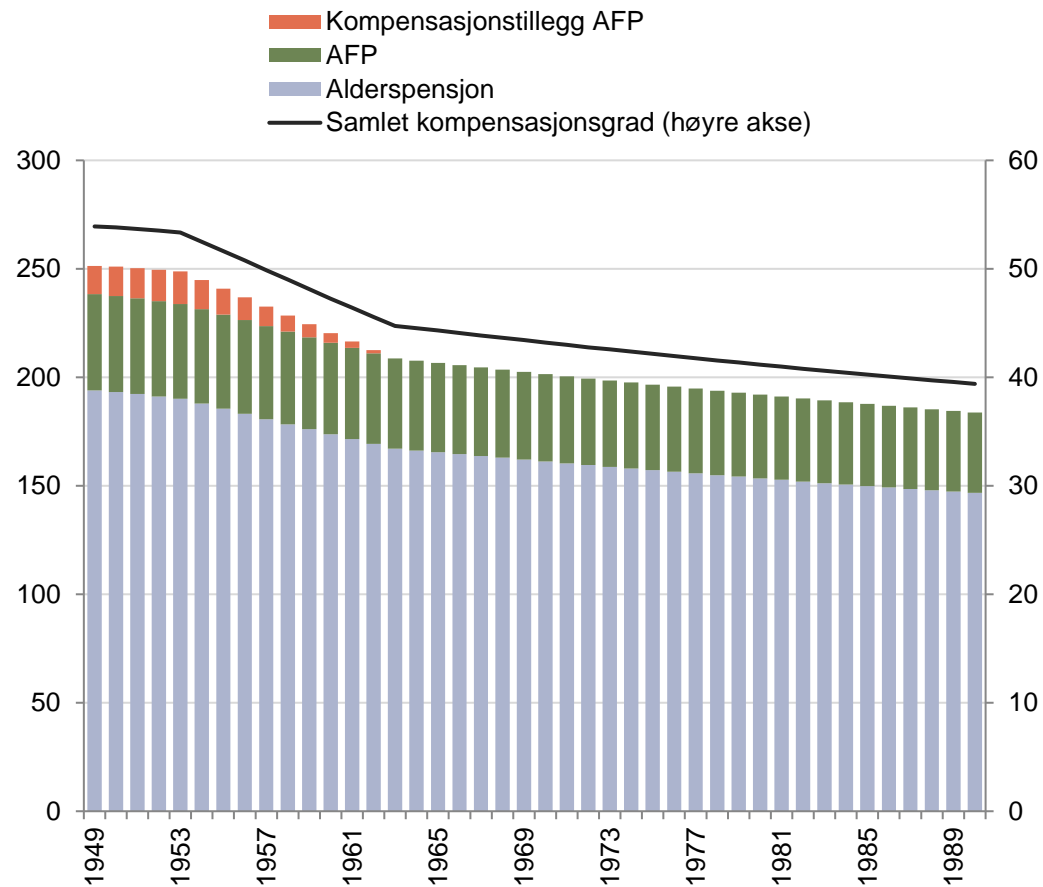
Morten er født i **1975**. Han har samme karriere og lønn som Marit. Samlet alderspensjon og AFP blir for Morten:

200 000 kroner

43,2 %

Bakgrunn: Levealdersjusteringen reduserer pensjonen

- Årlig pensjon etter årskull. Folketrygd og AFP. Uttak 62 år, lønn 5G (470 000)
- **AFP (62 år) har gitt 54 % av lønn som lovet. Mange tar ut pensjon og fortsetter i jobb**
 - Hovedmålene innfridd og bærekraften styrket
- **Samtidig er det nå ytelsene begynner å falle (særlig 2015-2025 for 1954-1963-årgangene)**
 - Også «slitergrupper» jobber lenger, men økningen har stoppet opp pga nedtur i økonomien og engangstilpasning.
- Prosent av nivå før reformen. 1949-årgangen=100
- Årlig ytelse kan opprettholdes ved senere avgang
- Fram til 1963-årgangen må utsette avgangen med 2 mnd per årskull.
- Etter 1963-årgangen må utsette avgangen med 1 mnd per årskull

Under halv pensjon for sliterne

NIVÅ FOR SLITER

1963-årgangen for perioden 2025-2030

Anslag* for pensjonsdekning basert på dagens utsikter

HOVEDPROBLEM

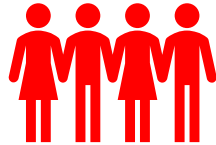
	2025-2030	2015
(1953-årgangen)		
62 år («Sliter»)	45 %	54
%		
65 år («gjennomsnitt»)	54 %	60
%		
67 år (opprinnelig FT-alder)	62 %	65
%		

*Industriarbeiderlønn 40 år ved 62, 65 ved 67 år

LOs strategi for å styrke pensjonene i en tid med levealdersjustert Folketrygd

LO støtter pensjonsreformen

**Styrke opptjeningen i alle
supplerende ordninger**

AFP
OTP
Pensjonskapitalbevis
Fripoliser
Offentlig tjenestepensjon

Hva gjør vi med «sliterne»?

LOs pensjonsseire

1. Sikring av ytelser til sliterne
2. Egen pensjonskonto. LO-favør med svært prisgunstig tilbud til medlemmene, mer pensjon for innskuddet
3. OTP fra 1. krone
4. Tette hullene i AFP
 - Avklaring om ny AFP, men ikke avtale
 - Syke og nedbemannede får nå AFP

AFP i dag – en «alt eller ingenting»-ordning

- AFP er en god pensjonsytelse
- Men den er enten – eller
 - God om du får den – eller ingenting om du mister den
- Mange får 40.000 – 50. 000 kroner i ytelse hvert år resten av livet
- Du må søke om og kvalifisere til ordningen
- Du får det samme i AFP-pensjon uansett tid i AFP-bedrift
 - 7 år i AFP-bedrift fra du er 55 år til 62 år gir det samme som 40 år i bedriften

Eva (60) mister jobben hun fikk som 18-åring. Nå flyttes suksessfabrikken ut av Norge

Eva Sæther og kollegene har bidratt til solide overskudd for Elkos fabrikk på Åmot i alle år. Jubileumpresangen fra det internasjonale storkonsernet Schneider Electric er å legge ned fabrikk.

- Hva har du tenkt å gjøre nå?
- Planen var å gå av med AFP, men det kommer bare til å mangle noen måneder på at jeg blir 62 år før jeg må slutte, forklarer hun.

Som for å trøste seg selv, forteller hun at det er ikke henne det er verst med. Det er fire par hvor begge jobber på Elko-fabrikk og begge mister jobben.

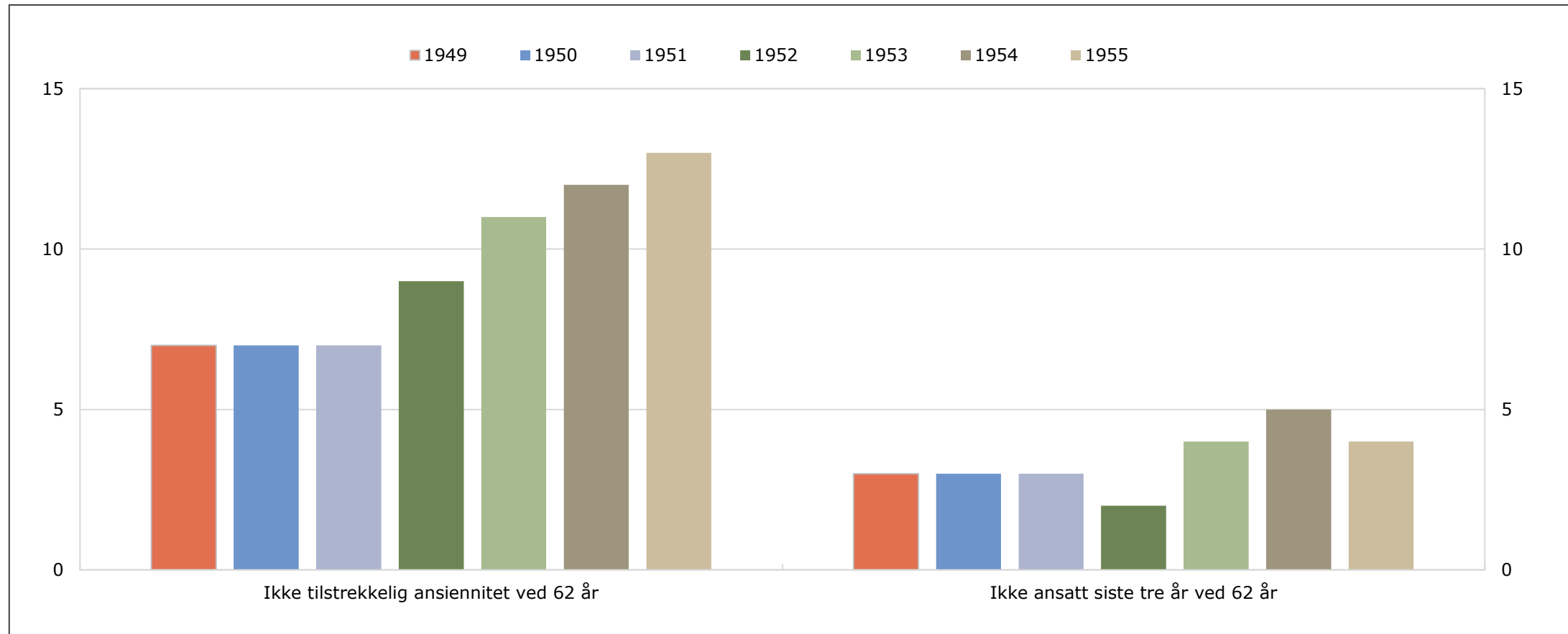
- Jeg får prøve å finne en jobb i en bedrift som har AFP, sier hun optimistisk.

Intervju i Fri Fagbevegelse 28.10.20

Andel som ikke fyller vilkår

Utredning av en mulig reformert
AFP-ordning i privat sektor

Utfordringer med dagens modell

Evalueringen i 2017

Utredning av en mulig reformert
AFP-ordning i privat sektor

- Manglende forutsigbarhet - kan oppleves urettferdig. Ytelsen har ikke direkte sammenheng med tid i AFP-bedrift
- Oppfattes lite verdifull for unge. Kun årene etter 53 år som teller.
- Arvet regelverk, må reformeres for å støtte opp om organisering i hele arbeidslivet.
- Risiko knyttet til fremtidig bærekraft.

Tariffoppgjøret 2018

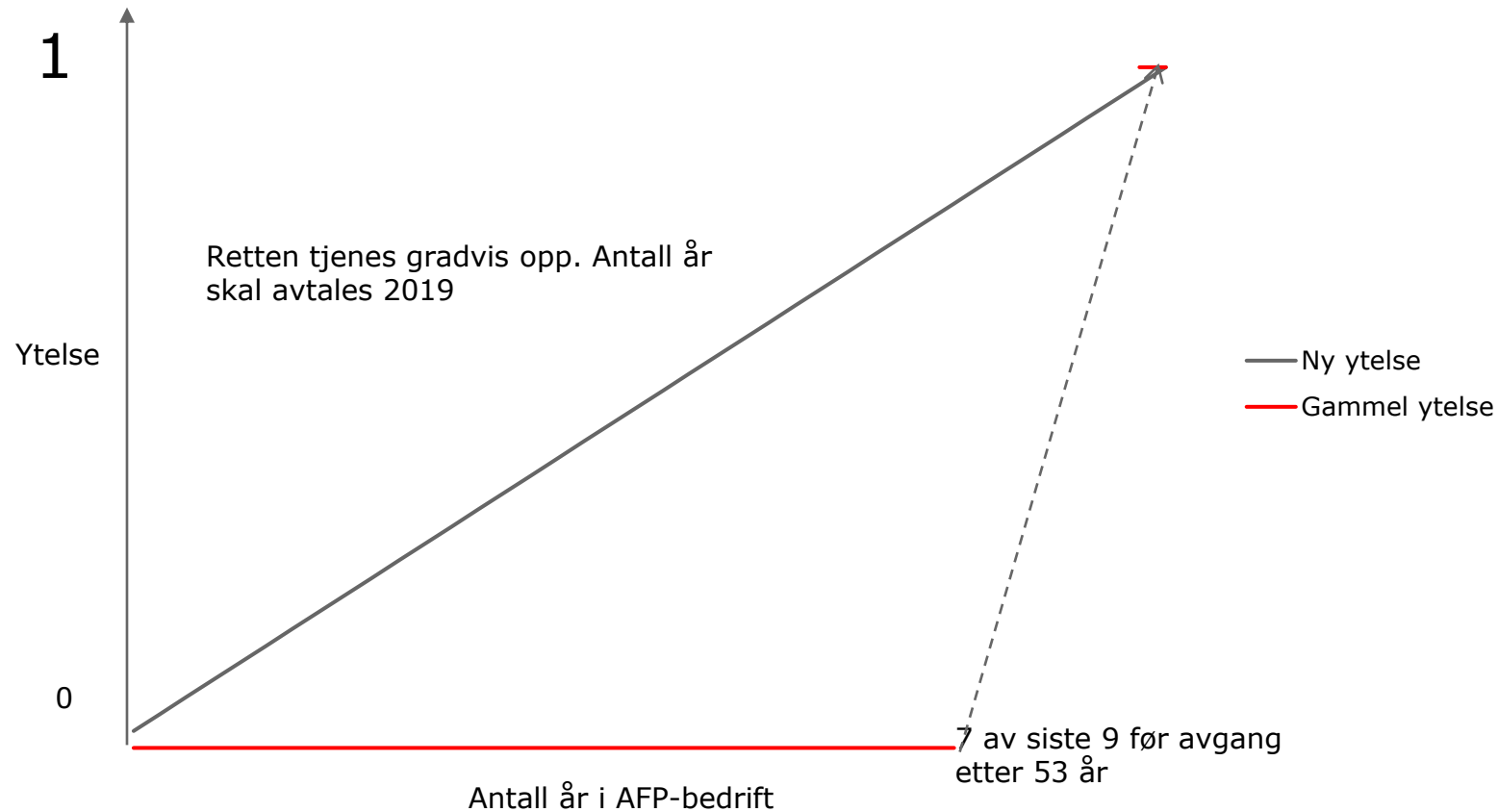
Felles mål for en fremtidig AFP-ordning

- bedre samsvar mellom tid i AFP-bedrift og hva man får utbetalt i pensjon
- full opptjening i ordningen skal gi en ytelse på linje med dagens nivå
- bedriftenes kostnader til AFP-ordningen skal holdes på samme nivå som i dag

Partene er videre enige om å øke fonderingsgraden i ordningen for å sikre et bærekraftig finansielt grunnlag framover, samt avtale et regelverk som kan skjerme ordningen mot risiko.

Dette må ivaretas gjennom en kombinasjon av fondering og risikoregulering. Dette er et felles ansvar.

Fra alt eller ingenting til gradvis opptjening i ny modell

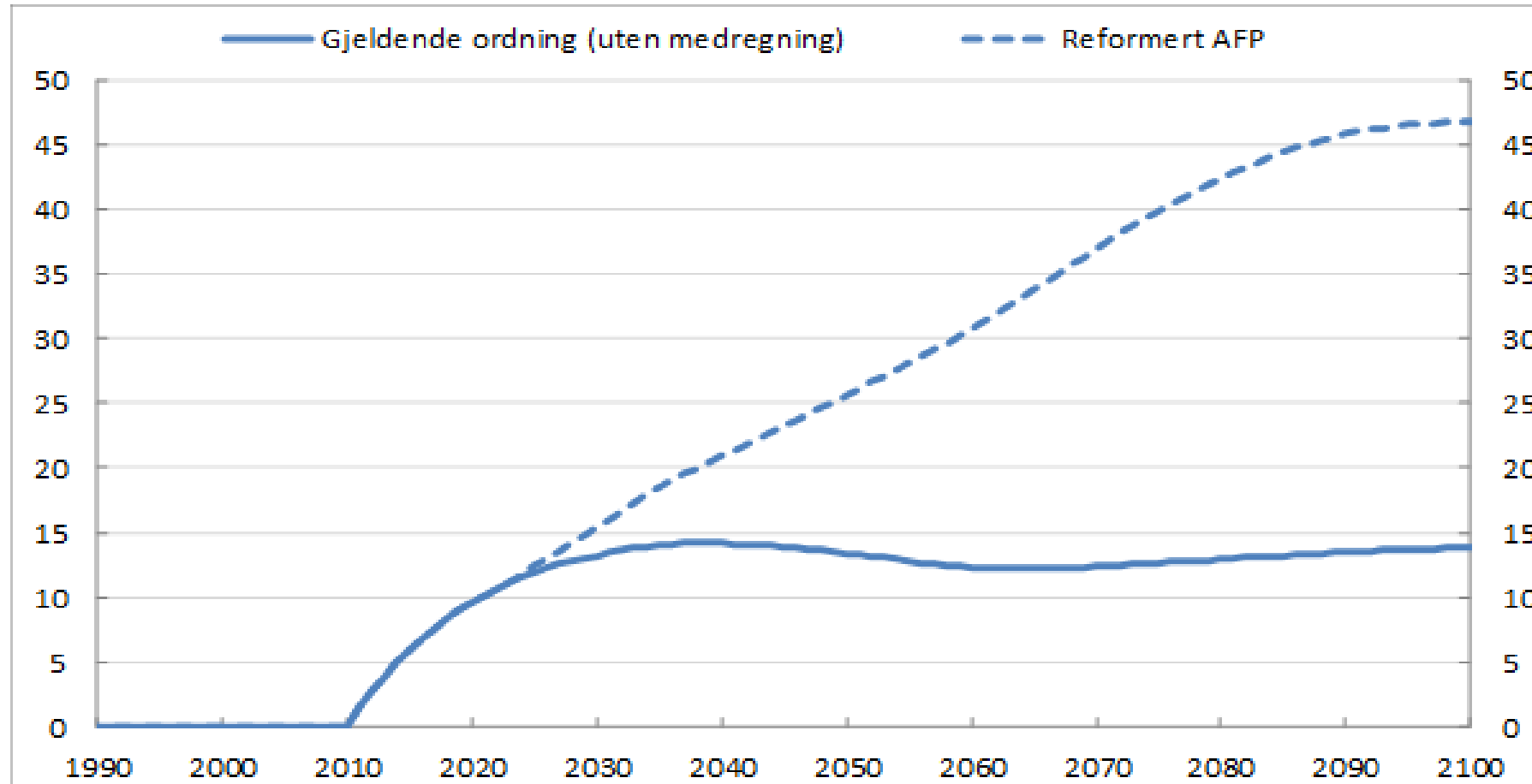

Tetter hullene

- Dagens hull fjernes umiddelbart når en ny ordning innføres.
 - Fjerner krav om minst 7 av 9 år i AFP-bedrift etter 55 år
 - Fjerner krav om å være ansatt siste tre år
 - Fjerner krav om å være i AFP-bedrift ved 62 år
 - Fjerner krav om å være i jobb ved 62 år.
- Det betyr at de som ville mistet hele AFP-pensjonen mot slutten av yrkeslivet vil få en AFP-ytelse.
- Med ny ordning fra 2023 vil det gjelde alle født i 1961 og senere.
- Ordningen skal fortsatt være en kvalifiseringsordning som innvilges endelig ved avgang 62 år eller senere.
- Fjerner kravene til arbeid ved 62 år (kun krav om ikke-uførhet)

Andel av alle alderspensjonister som vil få AFP

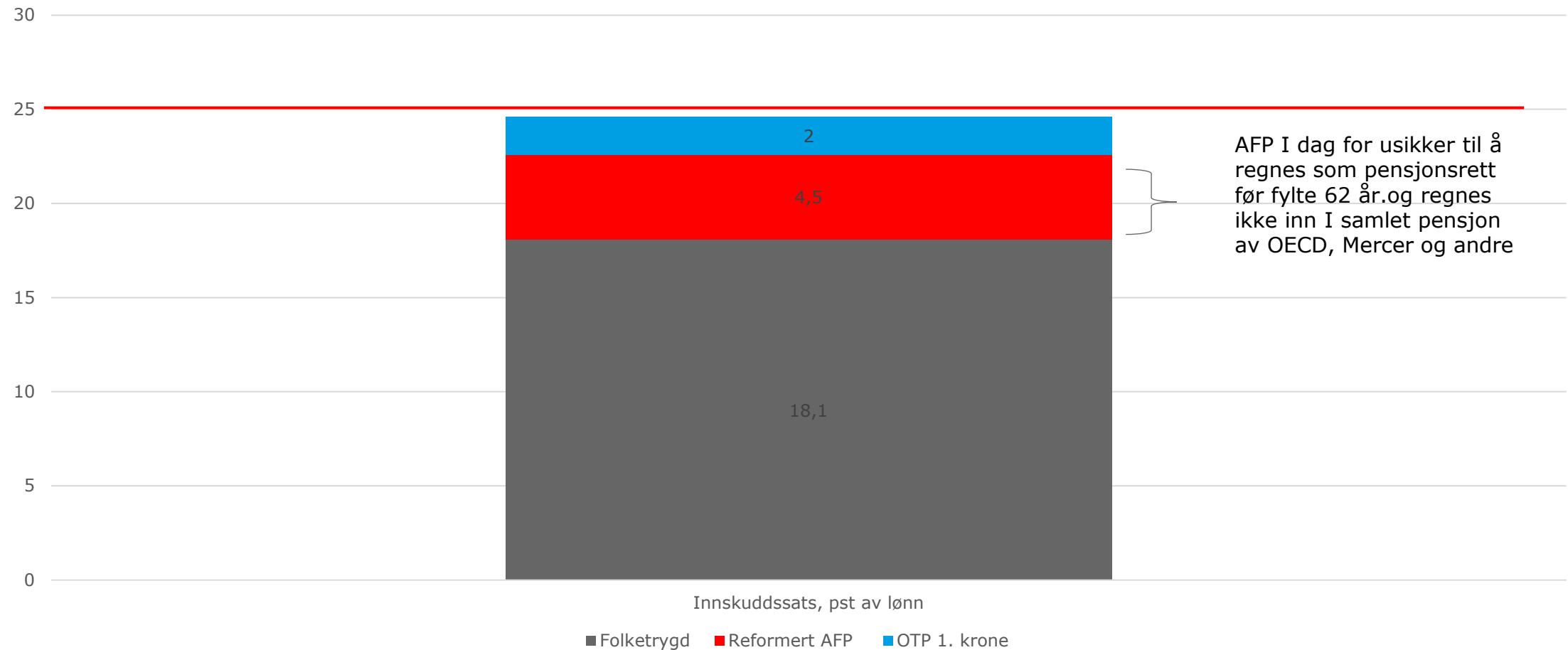
Andel av alle alderspensjonister med gjeldende og reformert AFP. ¹ Framskrevet 2023–2100

¹ Eventuelle krav til minstetid i ordningen er ikke hensyntatt

Kilde: Statistisk sentralbyrå

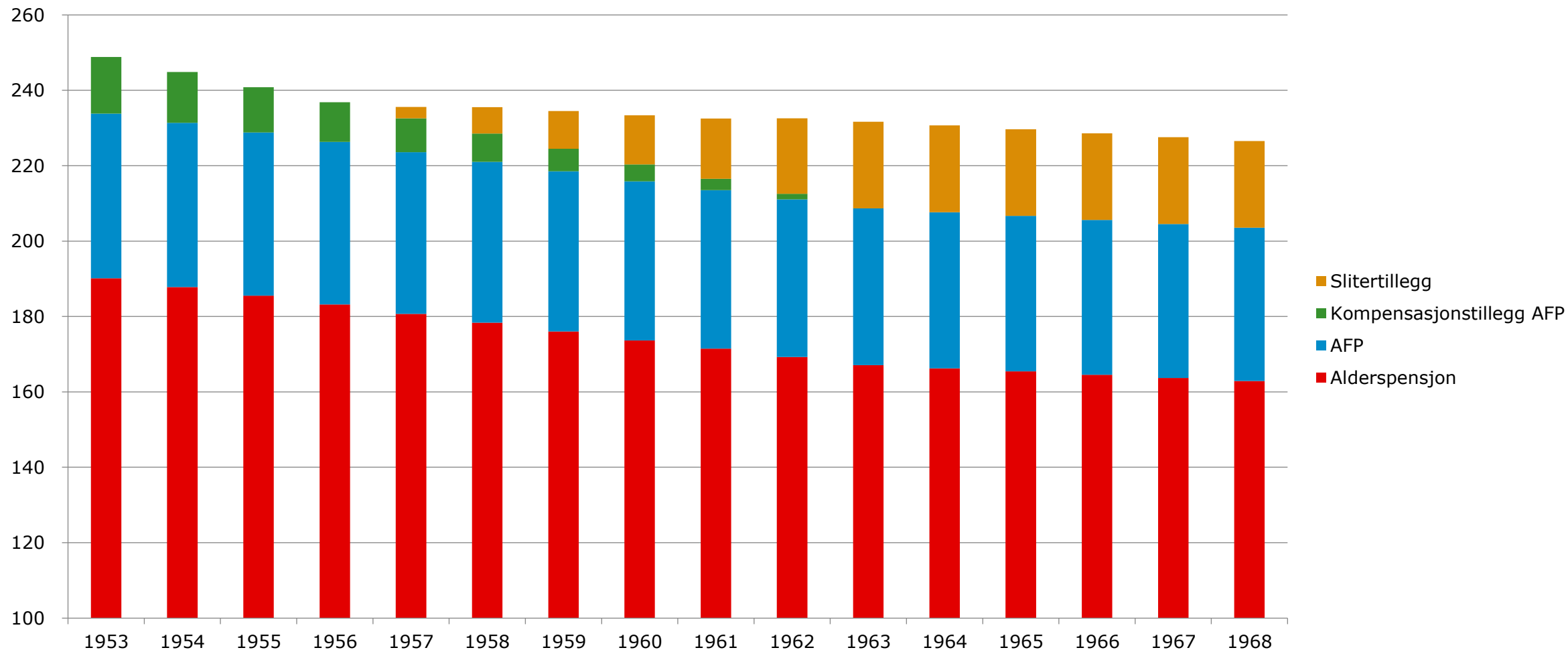
Samlet innskudd med reformert AFP nærmer seg standarden som Banklovkommisjonen satte for en god pensjon

Sikring av ytelser til sliterne

Samlet bidrag fra kompensasjonstillegg og slitertillegg øker, mens levealdersjusteringen reduserer øvrig pensjon (lønn 5G).

Etikk og miljø i forvaltningen

- Pensjon er langsiktig – viktig med bærekraft
- Pensjon er utsatt lønn – arbeidstakernes penger må forvaltes med deres holdninger
- Arbeiderbevegelsen er en kamporganisasjon (fordi makta ikke er jevnt fordelt) – forvaltning er et virkemiddel
- Nærhet til kapitalen bestemmer hvordan vi påvirker

Takk for meg!

Roger.bjornstad@lo.no